

Španski reakcionarji poskušajo s pučem!

Trije častniki aretirani v zaroti reakcionarjev, da se polaste vlade in uvedejo fašistično diktaturo. Voditelji zmagovite levice napovedali amnestijo za 30,000 političnih jetnikov čim prevzamejo vlado

Madrid, 19. febr. — Španski reakcionarji, klerikalni fašisti in onarhisti, strahovito poraženi v politični zadnji nedelji, zdaj njejo vojaški puč, da obdrže vojo strahovlavo. Včeraj so bi-aretirani trije častniki letalske voje, ki so priznali, da so za-eti v fašistično zaroto, ka-ro sta skovala general Fran-co Franco in general Manuel Goded v interesu klerikalcev in onarhistov.

Ker so se demonstracije de-vskih množic za osvoboditev političnih jetnikov včeraj na-da-ovale, so voditelji zmagovite-levičarskega bloka sinoči na-janili, da pride splošna amne-stija za vseh 30,000 političnih jetnikov, čim oni prevzamejo vlado. To se zgodi v nekaj dneh. Pri izgredu, ki so se včeraj prijavili v Saragossi, Valenciji, Cartagena, Burgu in Gironu, kjer koncentrirani politični jetni-ki — večinoma udeleženci obo-žene vstaje v oktobru 1934 — bila ena oseba ubita in več ra-tenih. Skupno število ubitih v dnjih treh dneh znaša enajst. Včeraj se je raznesla vest, da Valladaresova vlada pod pri-skom reakcionarjev umaknila takvo, katero je hotela podati krog in dati oblast zmagovitim viharjem. Gil Robles in ostali dvje monarhistov in klerofaši-ov, zahtevajo, da sedanja vla-stane do ojih volitev, ki bo 1. marca.

Madrid, 19. febr. — Najno-jši neuradni izid španskih vo-ev je sledeči: levica 228 man-ov, desnica 168 in vladni cen-47; levici manjka še devet-ndatov do absolutne večine. id v 30 volilnih okrajih še ni-an.

Rim, 19. febr. — Španske vo-e so zelo poparile italijanske adne kroge in Vatikan. Štar-anski režim je bil naklonjen istični Italiji in velika vrzel obroču, ki ga je Anglija gra-di-okrog Italije. Španski levičar-sovražje italijanski fašizem nedvomno bodo sodelovali z-go narodov proti Mussolinije-roparski vojni v Afriki. V-likanu, kjer so že dve leti ko-li novo pogodbo med cerkvijo-razvo v Španiji, je zmag-a-anskih levičarjev naredila bo-č vtis. "Treba bo počakati", ravijo porito.

Brazilijska za vseameri-ško ekonomsko uzezo

Buenos Aires, 19. febr. — redlog predsednika Roosevelta ede sklicanja vseameriške mi-ovne konference je izzval ve-ke diplomatske aktivnosti v-razvah latinske Amerike. Ge-lio Varsas, predsednik Brazili-je, je sedaj sprožil idejo, naj-meriške države formirajo tudi-onomski in finančni blok. Ka-er hitro je Hugh S. Gibson, a-erški poslanik v Braziliji, iz-očil Rooseveltovo vabilo, naj se-razilija udeleži mirovne kon-ference, je Varsas obljubil so-glasje, zaeno pa je predlagal-stanovitve ekonomske zveze-od ameriškiimi državami.

Rumunski kralj Karol obiskal moj-stra opičjih žlez

Grimaldi, Italija, 19. febr. — Rumunski kralj Karol in nje-go-lica Magda Lupescu, ki po-je z njim, sta včeraj obiskala-škega specialista glede opičjih-er za pomlajevanje možkih, profesorja Voronova, ki ima tu-vo svojo opičjo farmo.

Ruski letalec dosegel višino šest milj

Monkva, 19. febr. — Sovjet-ski pilot V. Sevčenko — je vče-raj v svojem poletu dvignil 10-870 metrov (35,682 čevljev ali nekaj čez šest milj) visoko v-razak. S tem je dosegel svetovni rekord

Domače vesti

Clevelandske novice

Cleveland. — Mike Urek, član društva 53 SNP, je preselil svojo čevljarico in zdaj se nahaja na naslovu 18509 St. Clair ave. poleg Josephine Rodice, kjer je konec linije nottinghamskega u-ličnega voza. Frank Dacar, tudi član omenjenega društva, je pa s svojo čevljarico še vedno na svojem starem mestu. — Mary Simsi, sestra Franka Barbiča in živeča v Libraryju, Pa., je srečno prestala operacijo v Pitts-burghu, Pa. — Barbičev orke-ster (Fr. Barbič ml., Adolf Te-kave, Johnny Zalokar in Johnny Ananites) se je srečno vrnil iz Bridgeporta, kjer je igral, v Cle-veland. — John Pižem je prejel žalostno vest, da je v Smihelu pri Žužemberku umrla njegova mati Marija Pižem v starosti 74 let. V Ameriki zapuša dva si-nova.

Nov grob v Barbertonu

Barberton, O. — Zadnje dni je tu umrl Frank Gerbec, doma iz Dvora pri Velikih Laščah.

Zmaga oblačilnih delavcev v Bostonu

Zvišanje plače in druge pridobitve

Boston, Mass. — (FP) — Po večtedenskem pogajanju so vodi-telji tukajšnjih unij Internatio-nal Ladies Garment Workers te dni podpisali novo pogodbo z za-stopniki Coat & Suit Mfg. Assn. Pogodba, ki poteče čez dve leti, krije 95 odstotkov delavcev v tu-kajšnji oblačilni industriji.

Samo tri družbe, ki niso včlan-jene v organizaciji delodajalcev, še niso obnovile pogodbe z unijo oblačilnih delavcev in ta je sedaj zapretila s stavko, če tega v-kratkem ne store.

Pravkar sklenjena pogodba u-ključuje zvišanje plače pet od-stotkov, izboljšanje delovnih po-gojev in druge ugodnosti. De-lavci in delodajalci so tudi izbra-li nepristranski odbor, ki bo reš-oval prizožbe.

Italija čuti po-sledice sankcij

Afriška vojna povečala bedo med delavci

Ženeva. — (TIS) — Zanealji-va poročila se glase, da orožna in-ducijanska industrija v Italiji o-bratuje s polno paro, ker mora zalagati ogromno vojno mašino v Afriki, toda skoro vse druge so morale skrečiti obrat zaradi po-manjkanja surovega materiala. Uvoz živil in drugih potrebščin v Italijo je skoro popolnoma u-stavljen, odkar so ekonomske sankcije stopile v veljavo. Beda med delavci stalno narašča in ne-pokoj se širi.

V Turinu je prišlo nedavno do odprtega odpora proti fašistič-nim avtoritetam, katerega je fa-šistična milica potlačila z obro-ženo silo. Med delavci v tem me-stu imajo fašisti največje na-sprotnike. Pred nekaj tedni, ko je oddelek vojaštva korakal po-licah pred odhodom v Afriko, je prebivalstvo molče opazovalo parado in tudi na obrazih voja-ko se je poznalo, da so se težko ločili od svojih družin.

Italijansko ljudstvo je alarmi-rano zaradi afriške vojne. Kako dolgo bo trajala ta vojna in kako velike žrtve bo še zahtevala, je vprašanje, na katero fašistični režim ne more dati odgovora. Nobenega dvoma ni več, da je Mussolinijev režim močno oma-jan in fašizem v procesu razpa-danja.

Odiranje reli-f-nih delavcev

New York. — Detektivni po-možnega državnega pravdnika T. W. Deweyja, ki vodi preiskavo raketirskih aktivnosti v New Yorku, so te dni aretirali tri o-sebe na obtožbo odiranja reli-f-nih delavcev. Predložena je bila evidenca, da so te posojevale re-lifnim delavcem denar in jim ra-čunale oduševske obresti, 50 do sto odstotkov. Eden izmed žrtev oderuhov je izpovedal, da so ga silovito prepleli, ker ni plačal obresti na posojilo ob določenem času.

Štirinajst ruskih ru-darjev rešenih smrti

Gorlovka, USSR, 19. febr. — Štirinajst rudarjev, ki so bili za-suti 40 ur v premogovniku Ja-kir, je bilo včeraj odkopanih in rešenih smrti.

ŠVICA RAZPUSTI-LA NACIJSKO ORGANIZACIJO

Hitlerjevci obdolženi prevratnih aktivnosti

VELIKA JEZA V BERLINU

Berlin, 19. febr. — Odnosaji med Švico in Nemčijo so se po-slabšali, ko je švicarska vlada razpustila glavno nacijsko or-ganizacijo v Švici. Ta akcija je izzvala viharne proteste v Nem-čiji in diplomatični krogi napo-vdujejo, da se bodo naciji ma-ševali.

Švicarske avtoritete naglašajo, da so bile prisiljene razpu-stiti nacijsko organizacijo v in-teresu lastne obrambe. Preiska-va, ki je bila odredjena po umo-ru Wilhelma Gustloffa, Hitler-jevega agenta v Švici, je nam-re odprla prevratne nacijske aktivnosti.

Okrožnica, ki jo je izdal En-ger, naslednik umorjenega na-cijskega voditelja, je silno raz-kačila švicarske avtoritete. Ta je bila poslana tudi nemškimi listom, ki pa je niso smeli ob-javiti.

Enger pravi v okrožnici, "da je nemški element v Švici tr-den kakor skala. Časa je polna in odgovorne avtoritete bodo morale podvzeti akcijo. Pravi morilci Gustloffa še niso v za-poru in med Švicarji je polno kriminalnih tipov. Mi vemo, da bo "firer" osvobodil tudi Nem-ce, ki žive v tujemstvu, zato moramo nadaljevati delo, ki ga je začel Gustloff."

Švicarske oblasti skušajo se-daj potolažiti diplomate, ki so podprli nacijske proteste. Ti pravijo, da odredba, na katere podlagi je bila razpuščena na-cijska organizacija, tudi dolo-ča, da morajo vse politične or-ganizacije tujcemcev v Švici dobiti formalno dovoljenje od švicarskih oblasti, če hočejo še nadalje funkcionirati.

Berlin, 19. febr. — Minist-rstvo propagande je opazilo ka-toliško in protestantovsko časo-pisje, ki se ne strinja z nacijsko politiko. Paul Joseph Goebbels, minister propagande, je izdal (Dolje na 3. strani.)

Nova vlada na kr-milu v Paragvaju

Predsednik Ayala pred-ložil resignacijo

Asuncion, Paragvaj, 19. febr. — Revolta, ki so jo vodili vojni veterani, je uspela na vsej črti. Revolucionarna junta je proglasi-la polkovnika Rafaela Fran-ca, ki se je izkazal za junaka v vojni med Paragvajem in Bol-ivijo, za začasnega predsednika. Franco, ki je bil izgnan v Buenos Aires na obtožbo pre-vratnih aktivnosti, bo danes do-pel z letalom v Asuncion in prevzel vladne posle. Včeraj je podal izjavo, da njegova vlada ne bo preklicala mirovnega pak-ta, ki ga je prejšnji režim skle-nil z Bolivijo.

Trije regimenti vojnih vete-ranov so zadnji ponedeljek za-sedli vojaški arzenal v pred-mestju Campo Grande in potem otvorili ogenj na kapitol. Rebe-lem so se potem pridružili ka-detje vojaške akademije in tako so prisilili vladi lojalno vojaštvo na kapitulacijo.

Predsednik Eusebio Ayala je potem pobegnil na bojno ladjo. Ko je videl, da so rebeli zmagali na vsej črti in da se ne bo mo-gel dalje upirati, je resigniral, nakar so mu rebeli dovolili po-vratak in obljubili zaščito.

Predsednik Eusebio Ayala je potem pobegnil na bojno ladjo. Ko je videl, da so rebeli zmagali na vsej črti in da se ne bo mo-gel dalje upirati, je resigniral, nakar so mu rebeli dovolili po-vratak in obljubili zaščito.

Unije podprle sta-novanjski program

Velika brezposelnost med gradbenimi delavci

Washington, D. C. — Pred-stavniki unij stavbnih delavcev, ki so včlanjene v Ameriški de-lavski federaciji, so na svoji kon-ferenци podprli Wagnerjev za-konski načrt, ki določa podiranje aluminijskih predelov v velikih a-meriških mestih in federalno fi-nanciranje gradnje cenjenih de-lavskih stanovanj.

Konferenca se je izrekla za fe-deralno subvencioniranje stano-vanjskega programa v smislu Wagnerjevega načrta. Delegete so naglašali, da delavske družine, katerih dohodki znašajo manj ko \$1200 na leto, tvorijo nad polovi-co prebivalstva velikih mest. Te so prisiljene stanovati v slum-skih distriktih, ker ne morejo plačevati visoke stanarine. Pri-vatni interesi se ne zanimajo za to situacijo, zato mora federalna vlada financirati gradnjo cene-nih delavskih stanovanj.

Senator Wagner, ki je posve-til dosti časa študiranju stano-vanjskega problema, je naznanil, da bo senat v kratkem otvoril za-slišanje o njegovem načrtu. De-lavske organizacije je pozval, naj kooperirajo z njim in pritiskajo na kongres za aropriacije v zve-zi z izvajanjem stanovanjskega programa.

Delavska konferenca v Wa-shingtonu je poudarila dejstvo, da so gradbeni delavci najbolj u-darjeni v tej depresiji. Na-bazi poročila, ki ga je objavil federal-ni biro delavske statistike, sta skoro dve tretjini gradbenih de-lavcev brez zaslužka, odkar traja depresija.

Ameriške železnice izkazujejo profite

New York. — Ameriške želez-nice prvega reda so preteklo le-to naredile \$500,071,324 profita, nad 70 milijonov dolarjev več ne-go leta 1934. Največji dobiček iz-kazujejo železnice na vzhodu in zapadu. "Wall Street Journal", glasilo newyorških bankirjev, napoveduje še večjo porast profi-tov v tem letu. "Stroge" vladne regulacije, proti katerim so se železniški magnati pritoževali, niso imele slabega učinka, kar-pokazuje tudi dejstvo, da so de-lavnice skoro vseh železnic posko-čile v vrednosti na newyorški bor-zi.

ANGLIJA SE-STAVLJA NOV MIROVNI NAČRT

Rimska vlada uveljavi-lja nadaljnje vojne odredbe

ITALIJA PROSLAV-LJA ZMAGO

London, 19. febr. — Eric Drummond, angleški poslanik v Rimu, je včeraj obiskal premie-erja Mussolinija, kar je dalo po-vod govoricam, da ima Anglija nov načrt glede končanja itali-jansko-abisinske vojne. Da se nekaj takega pripravlja, je bilo razvidno tudi iz govorov angle-skih državnikov v parlamentu.

Nova mirovna skema nudi Mussoliniju manj nego načrt, ki sta ga sestavila v Parizu bivši francoski premier Laval in biv-ši angleški zunanji minister Hoare. Na podlagi slednjega na-črta, ki je bil zavrnjen, bi bil Mussolini dobiti dve tretjini A-besinije.

Earl Stanhope, podminister za zunanje zadeve, je v zborni-ci lordov izjavil, da Anglija še ni predložila novega mirovnega načrta Mussoliniju iz več razlo-gov. "ker bi ta v tem momentu lahko stavel pretrane zahteve. Čakati je treba na razvoj do-godkov in prepričan sem, da bo naša in Lige narodov taktika u-spešna."

Stanhope je dalje rekel, da je britsko bojno brodovje zapusti-lo otok Malto in odplulo v vzhod-na pristanišča ob Sredozem-skem morju "zaradi italijan-skih groženj". Ta otok je od-daljen od Italije okrog 60 milj.

Tu je bilo namignjeno, da se bo sankcijski komitej Lige na-rodov sestel v Ženevi 2. marca, ne 9. marca, kakor je prej pred-lagal dr. Augusto Vasconcellos, načelnik komiteja. Na tej seji bodo razpravljali o prepovedi iz-voza olja v Italijo.

Rim, 19. febr. — Fašistična vlada je uveljavila nove vojne odredbe in se tako pripravila na možne "mednarodne zapletlja-je". Te določajo ojačanje obro-žene sile v zraku in na suhem in obrambe kolonij. V te svr-he bo Italija potrošila \$122,400-000. Nadalje je vojno minist-rstvo odredilo novo mobilizacijo vojaštva.

Italija je včeraj proslavljala veliko zmago v Afriki. Več ti-soč ljudi se je zbralo pred Be-neško palačo, v kateri stanuje Mussolini. Ta se je pokazal množici na balkonu in jo molče pozdravil.

Po poročilu, ki ga je poslal v Rim maršal Badoglio, vrhov-ni poveljnik italijanske armade v Afriki, je v več dni trajajoči bitki na severni fronti padlo 5000 Abesincev in nad 10,000 je bilo ranjenih.

Addis Ababa, 19. febr. — Ras Mulugheta, abesinski vojni mi-nister, je poslal telegram, v ka-terem zanika italijanska poro-čila o veliki zmagi na severni fronti. On pravi, da so bili v te-ku vroči spopadi zadnji teden, v katerih so Italijani utrpeli težke izgube. V teh spopadih je bilo samo 31 Abesincev ubitih in 75 ranjenih.

Japonska vlada o nevarnosti padca

Tokio, 19. febr. — Politični opazovalci napovedujejo poraz vladne stranke pri jutranjih splošnih volitvah in da bo kabi-net, ki mu načeluje premier Keisuke Okada, strmoglavljen. To so prve splošne volitve po štirih letih, katerih se bo ude-ležilo do 13,000,000 volilcev. Znamenja kažejo, da bo stran-ka Seiyukai dobila večino sede-jev v parlamentu, ki ima 466 članov.

THE ALL WORK NO PLAY SPEEDOMETER

...THIS INGENIOUS, HIGHLY SENSITIVE CONTRAPTION REGISTERS THE SLIGHTEST PLAY-IMPULSE OF THE CHILD-WORKER. THUS THERE IS ASSURED THE MAXIMUM AMOUNT OF WORK FROM THE VICTIM, AS IT IS GENERALLY HELD THAT, SO LONG AS THERE IS RETAINED SUFFICIENT ENERGY TO RECORD A PLAY-IMPULSE, THE CHILD IS ABLE TO CONTINUE AT WORK!

Prihodnji korak? (Narinal Jerger.)

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LITRINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Marčevina: za Zdržene države (vzr. Chicago) in Kanado
\$4.00 na leto, \$5.00 na pol leta, \$1.50 na teden; za Chicago
in Kanado \$1.50 na leto, \$2.00 na pol leta; za inozemstvo
\$5.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$4.00 per year, Chicago and Canada \$1.50 per year,
foreign countries \$5.00 per year.

Črna glava po dopisnici. Rokopisni dopisi in nenarodni
listi ne vračajo. Rokopisni dopisi (črtice, po-
vesti, drame, pesmi itd.) so vrzajo poljubno in v slobo.
če je prišlo poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of commu-
nications and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc. will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vsa pisma: PROSVETA
2857-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Odprto pismo milvaški nasel- bini

Milwaukee, Wis.—Kdor se za-
nima in čita naš lokalni list Ob-
zor, lahko spozna, da njegov u-
rednik in nekateri njegovi do-
pisniki silno sovražijo tujce,
milvaške in čikaške socialiste,
med prvimi in drugimi pa tudi
sodruge Tescha, sedanjega soci-
alističnega aldermana v 5. war-
di.

Sodrug Tesch se je rodil v 5.
wardi, je 54 let star in ves čas
živi v 5. wardi. Kljub temu je
tujec v oči naših rodoljubov, ki
ljubijo samega sebe in ki so sa-
mi bili rojeni v nekdanji črno-
žolti Avstriji.

Toda kadar urednik dobi pla-
čan oglas ali kaj člena od tuj-
ca, ne glede na to, če je rodo-
ljub ali tujec, pa najsi bi žid ali
kdorkoli. Tedaj se urednik uda-
ri na narodna prsa, se globoko
prikloni in reče ter zapiše v svo-
je glasilo — "odlični Amerika-
nec."

Vrag naj vzame tujce, sloven-
ske socialiste in njih delavsko
časopisje v Chicago! Tak je pro-
gram naše slovenske demokr-
atske stranke v mestu Milwaukee,
ki je bila pred kratkem organi-
zirana na glavni letni seji neke-
ga podpornega društva. Vsled
tega pojava in narodnega navdu-
šenja za slovensko kri in za no-
vo stranko, je članstvo istega
društva na dotični seji lepo po-
zabilo izvoliti društveni odbor za
leto 1936.

V prejšnjih dobrih časih, ko
nam še ni bil toliko znan mister
Hoover, da bi ga bili mogli spo-
znati tudi od znotraj in ko še ni-
simo imeli novega "dila", smo
Slovenci imeli politiko za smrtni
greh. Na društvenih sejah ni
bilo dovoljeno govoriti o politiki,
ki, temveč samo o bolniški pod-
pori, o veseljah, piknikih in o
blagoslovih, ki so jih drago pro-
dajali agenti nebesnega kralje-
stva.

V onih zlatih časih, po kate-
rih zdaj hrepeni bedna delavska
masa in pretaka krodilovske sol-
ze, je med nami živel naš pokoj-
ni sodrug Frank Novak, ki je
30 let z upanjem in nado oral in
obdeloval našo milvaško ledi-
no, da s politično akcijo povzdigi-
mo slovensko kulturo in da de-
lavsko maso privede na politično
polje, da se vzposobi za boj, ki
se bje med delom in kapitalom.

Za ta plameniti namen je ve-
liko govoril, delal in pisal Bil je
ustanovitelj mnogih delavskih
organizacij, pred vsem pa socia-
lističnega kluba št. 37 JSZ. Ta
klub ima mnogo napornega dela.
Križa mu ni milostljiva, članstvo
je deloma v pomanjkanju in be-
di, toda za socialno pravico in
bodočo človeško družbo bje boj
do končne zmage! Ako je naš
mili slovenski narod res zrel za
politiko in ima res odkritosrčno
delavske namene, tedaj se mu
nudi ugodna prilika, da pristopi
v naš klub, da gremo skupno na
delo in v boj za našo pravico, za
katero smo tako nesramno oro-
pani.

Predvsem moramo razumeti,
da pri vseh delavskih nastopih,
zlasti pa pri tako važnih kakor
jih imamo letos, so posamezniki
ničla, združenje pa pomeni moč,
pred katero se trese in podira
kapitalistični temelj.

Sedanja svetovna kriza je de-
lavskemu sloju prizadela mnogo
gorja in ga pritirala na rob pre-
pada. Vsakdo z negotovostjo pri-
čakuje, kaj mu bo prinesla bliž-

nja bodočnost. Kapitalizem, ki
vidi sam svoj polom in svoj grob,
se je začel navidezno združevati,
da si podaljša življenje. V sled
tega se je zatekel pod varstvo
fašizma, toda delavska masa in
združena naša moč bo premaga-
la odpor kapitalizma in fašizma.
To je princip, za katerega se bo-
ri in umira delavska masa, ki
veruje in ljubi socializem.

V tej najbogatejši deželi na
svetu je enajst milijonov delav-
cev brez stalnega dela in zasluž-
ka, nekaj milijonov se pa potiče
okoli, niso nikjer vsteti, živijo
iz dneva v dan, žalostna usoda
jih vodi v prezgodnjo smrt. To
ogromno delavsko maso je kapi-
talistični sistem zavrgel med
staro šaro. Toda letos so važne
volitve in ta stara šara lahko
nekaj odloči, zato se je odločila
republikanska in demokratska
zlahta, da tem revežem zaigra
kapitalistično polko — delavska
masa naj pleše tako kakor ma-
ček okoli vrele kaše.

Seamon body in A. O. Smit
korporaciji sta v zadnjem času
odslovili mnogo svojih delavcev.
Med tem pa Chicago, Milwaukee
& St. Paul železniška družba na-
znanja veselo novico, da ima v
načrtu zgradbo 1500 tovornih in
37 potniških vozov. Za to veliko
podvzetje bo družba potrebovala 5
milijonov dolarjev in zagotovila
850 delavcem delo za celo leto.
Kje dobe drugi milijoni delo in
zaslužek, vedo le različni bogo-
vi. Vidite, tako se obljublja in
vrača prosperiteta, delavstvo naj
pa čaka in se ogreva za kapi-
talistične kandidate.

Tako je, dragi moji sotrpini.
Časi so prenesli, da bi se ogre-
vali za oslovsko senco. V tej dol-
gotrajni krizi smo že jezili slova
in zdaj jezimo pa demokratskega
magarca in lahko vidimo, kam
smo prišli — iz dežja pod kap,
to je vse.

Delavske stranke so se začele
družiti in skupno nastopati. Stori-
mo tudi mi tako in ojačimo
našo moč, podvojimo delavsko
silo, od katere bomo imeli vsi
enake koristi. Zavedajmo se, da
nismo razdeljeni v dva tabora,
da bi ena stranka prihajala iz
kapitalistične družbe, druga pa
iz delavskega sloja. Zavedajmo
se, da smo delavci in da bomo
delavci ostali; da se vsi borimo
za kruh in obstanek. Kdor je pa
bolj navdušen za narodni ponos
kakor za življensko eksistenco,
tistega pa prepustimo njegovi u-
sodi — naj dirja in hiti po kratki
ravnici, ravni poti naravnost v pogu-
bo in smrt.

Cenjenemu občinstvu v Mil-
waukeeju in okolici, zlasti pa
članstvu SNPJ, naznanjam, da
milvaška-westališka federaci-
ja SNPJ priredi maškerašno ve-
selico v soboto večer, dne 22.
februarja, v dvorani SST. V sled
tega pridite od blizu in daleč,
da napolnite dvorano omenjeni ve-
čer. Najbolj zanimive skupine,
ki bodo predstavljale najboljše
delavske principe, debe nagrade
in morajo biti v dvorani najpo-
znejše do 10. zvečer; poznejše se
ne bodo upoštevale. Vstopnina
je zelo nizka. V predprodaji 25
centov, pri vratih 30c. Dobite
jih pri vseh tajnikih naših dru-
štev, ki so vključeni v federacijo.
Rojaki na severozapadni strani
dobe vstopnice tudi pri podpisani-
nem. Veselja bo dovolj za stare
in mlade, zato pridite vsi! Sozite
po vstopnicah, da si zagotovite
vesel in srečen večer 22. febru-
arja v dvorani SST!

Louis Ambrozich, 747.

Zene in hčere rudarjev iz Harlana, Ky., ki so bili poslani v za-
por v zvezi z bitko med rudarji in kompanijskimi pobojniki v
Evarisu, Ky.

Naše delavske ustanove

Canonsburg, Pa. — Lepo, pod-
učljivo in koristno je, ako delav-
ci redno čitajo knjige in časopi-
se, ki so pisani v podučljivem
delavskem duhu.

Ampak to ni dovolj! Delavci
moramo razpravljati s svojimi
tovaršami, s katerimi smo skupaj
vsak dan. Dolžnost nas veže, da
se udeležujemo tudi kulturno.
Jačati moramo naše kulturne u-
stanove, pevske zore, dramatič-
ne klube in druge odseke, ki ima-
jo izobraževalne cilje in namene.

Vsa taka delavska prosvetna
društva vzgajajo ljudi v na-
prednem kulturnem duhu. Važno
je tudi, da posežemo in sami
sodelujemo pri vseh delavskih
kulturnih prireditvah ter da iz-
koristimo vsako najmanjšo pri-
liko, v kateri vidimo, da služi
naši delavski stvari.

Žalostno, ali resnično je, da
majhna skupina naprednega de-
lavstva v vsaki naselbini žrtvuje
obilo prostega časa na delav-
skem, društvenem, političnem
in kulturnem polju, medtem ko
druga skupina iz mržnje prezira
to vlepomembno delo. Prva sku-
pina je vedno v boju za civilne
svobodščine, za pravice in dobro-
bit vseh delavcev v splošnem.
Medtem ko druga skupina le go-
durnja in preklinja kapitalistični
sistem, ker se ne zaveda, da je
razmer, v katerih živi, večinoma
sama kriva.

Depresija, ki tare delovno
ljudstvo že 6 let, bi morala vsaj
malce privedi delavce do spozna-
nja, da naša zemlja rodi za vse
ljudi vsega preveč, le razdeljeno
ni pravilno. In to je krivda naj-
več brezbrzihihi delavcev, ker se
mnogi zadovoljijo z drobtinami
in odpadki. Treba bo še Debsov,
Thomasov, Engelsov in Mark-
sov, predno bo delavstvo posne-
malo nauke gori omenjenih mož;
bo še ostalo bedno in nevedno.

Letošnje leto je leto volitev
predsednika in drugih postav-
dajnih funkcionarjev. Delavstvo
v Ameriki ima velično orožje,
s katerim lahko velično doseže in
se približa svojemu končnemu
cilju, ako to orožje pravilno ra-
bi. To orožje je volilna pravica.
Po evropskih deželah je delav-
stvo doprineslo ogromne žrtve
predno je izvojevalo to pravico.
Tukaj v Ameriki nam ni bilo
treba doprinalati nobenih žrtv
za izvojevanje splošne in direk-
tne enake volilne pravice. Imamo
jo, a se je ne poslužimo kot bi se
je morali poslužiti delavci v svo-
jo korist. Delavci, napravimo le-
tos obljubo, da ne bomo poslušali
več političarjev starih strank,
demokratske in republikanske,
ampak da se bomo poslužili gla-
sovnice edino v prid delavskega
razreda, in storjen bo velik ko-
rak naprej za uresničenje za-
hteve mednarodnega organizira-
nega delavstva.

Pred dobrim mesecem se je v
naši naselbini organiziral gospo-
dinjski odsek pri društvu Po-
stojnska jama 133 SNPJ. Pri-
stopilo je že več kot 40 članov v ta
pomembni odsek. Na vse ostale
speličam, da se pridružijo in pri-
stopijo v ta odsek. Naše na-
predno delstvo se trudi in dela
za proevit društvenega doma in
to SNPJ v splošnem. Na 15. fe-
bruarja so imeli prvo prireditve,
ki je povoljno izpadla. Le tako
naprej po začrtani poti in obsta-
nek vam bo zagotovljen!

Članstvo tukajšnjega dram-
skega kluba Soča se uljudno va-
bi, da se gotovo vsi udeležite red-
ne klubove seje dne 23. febru-
arja v navadnih prostorih ob 7.
zvečer. Na dnevnem redu imamo
več zelo važnih reči. Treba se
bo pripraviti za prireditev igre
na slavnosti 25 letnice društva
166 v Prestu. Apellam tudi za
pristop v klub. Mala članarina

25 centov na leto vam nudi ve-
li-ko lepih ugodnosti. Od časa do
časa prirejamo proste zabave in
izlete za vse člane kluba. Klub bo
obhajal letos 10 letnico obstan-
ka. V teh desetih letih je upri-
zoriš nešteto lepih in podučnih
dram in šaloiger. Vsi na sejo 25.
februarja! **John Koklich.**

Skupna maškerača za SD

De Pue, Ill. — Na pustni to-
rek, dne 25. feb. bosta društvi
št. 59 SNPJ in št. 3 SSPZ pri-
redili skupno maškerašno vese-
lico v korist blagajne Slovenske-
ga doma. Kakor vam je znano,
SD ne računa nobene najemnine
za društvene seje, zato pa je na-
ša dolžnost, da mu pomagamo s
tem, da posetimo to skupno ve-
selico v kar največjem številu.
To bo v korist nam vsem, kajti
Doma je naša skupna last.

Poročevalec.

Maškerača SND

La Salle, Ill. — Gospodinjski
klub, odsek Slovenskega narod-
nega doma, je na delu, da pri-
redi v soboto večer dne 22. feb.
maškerašno veselico v spodnjih
prostorih SND. Vabljeni ste vsi
rojaki in rojakinje iz La Salla in
bližnje okolice, da se udeležite
v velikem številu, da tako pri-
pomorete do boljšega uspeha.
Pripravljalni odbor bo skrbel za
postrežbo in zabavo.

John Furar.

Domača zabava

Warren, O. — Drustvo Brat-
ska sloga 32 SDZ priredi doma-
čo zabavo dne 22. feb. v Jugo-
slovanskem domu na Burton st.
Začetek ob 7.30 zvečer. Uljudno
se vabijo vsi rojaki od blizu in
daleč, posebno iz Girarda, Nilsa
in Sharonu. Vstopnina je samo
25c. Postrežba bo izvrstna. Igra-
la bo dobra godba, Jolly Five iz
Barbertona. Pridite vsi!
Martin Yankovic.

Pustna maškerača

Presto, Pa. — Izobraževalno
društvo oziroma članstvo SNPJ
priredi maškerašno veselico in
domačo zabavo v Prestu na pust-
no soboto, to je dne 22. feb. I-
grala bo domača godba, imeli bo-
mo dobro postrežbo in vstopni-
na je 25c na osebo. Uljudno ste
vabljeni vsi!

John Demshar, 166.

Letna maškerača

Library, Pa. — Kakor običaj-
no, bo tudi letos tukajšnji Slo-
venski dom priredil svojo maške-
rašno veselico na pustno soboto,
dne 22. feb. zvečer. Oddale se
bodo tri nagrade, domov dram-
ski odsek pa bo uprizoril kratko
šaloigro, tako da bo zabave do-
volj za vse. Dom vas uljudno va-
bi, da se udeležite v velikem
številu. Za dobro postrežbo bo
skrbel odbor. **Nick Triller.**

Seja društva 436

Park Falls, Wis. — Uljudno
vabim člane društva št. 436 SN-
PJ, da se gotovo udeležijo dru-
štvene seje dne 23. feb. Na dnevnem
redu bo več važnih stvari,
ki jih moramo rešiti. Dolžnost
vsakega člana je, da se udeleži
rednih mesečnih sej, da sliši,
kaj se godi in kako se pri dru-
štvu dela, ne pa potem oporeka
ti. Obenem vas obveščam, da si
moramo izvoliti novega tajnika
za naše društvo.

Emil Perkovich, tajnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA

De Pue, Ill., J. R.: — Vseka-
kor ste nam poslali pismo, na-
menjeno glasilo JSKJ, naše pa
naslovili njim. Zamenjali ste ku-
verte in pisma. Prosim, da nas
obvestite.

Pueblo, Colo. — **Martin Ko-**

čevár. — Do danes nismo nič
prejeli.

Zemlja se vrti hitreje

Dolžina astronomskega dne določa enkratni
zaobrat zemlje okrog lastne osi. Ta dan smo
razdelili v štiri in dvajset ur in nikomur ni
padlo na misel, da bi si dan predstavljal kraj-
ši ali daljši nego teh 24 ur. Tudi zvezdarni
naravnava svoje ure po tem zvezdarnem
kroženju, od zvezdarn pa prejema ves ostali
svet svojo časovno delitev. Trajanje ur, mi-
nut in sekund izhaja iz astronomskih pre-
računavanj.

Vesoljstvo so smatrali doslej pač za najbolj
zanesljivo uro. Sedaj pa se je v splošno pre-
senečenje izkazalo drugače. Nemška fin-
koma dr. Scheideju in dr. Adelsbergerju je u-
spelo dognati, da se trajanje astronomskega
dne manjša in sicer skupno priložno za 4 tiso-
činke sekunde v teku enega meseca. To po-
meni, da se zemlja vrti čedalje hitreje okro-
g svoje osi. In čeprav zneso to krajšanje časa
v teku enega leta le majhen drobec sekunde,
vendar postavlja astronomsko in geodetsko
znanost na povsem nove podlage. Na vsak-
danje življenje povečana hitrost zemeljskega
vrtenja seveda ne bo imela še tako kmalu ka-
šnega vpliva.

Kako sta učenjaka prišla do svojega zati-
mivega odkritja?

Časovno določanje se je vršilo doslej na
zvezdarnah z opazovanjem stalnic s pomočjo
tako zvanega meridijskega daljnogleda, ki je
opremljen s križajočima se nitkama. Čim je
dospela zvezda v križišče obeh nitk, se je la-
dogodek zabeležil z registratorjem časa. S po-
merjanjem posameznih beležk je bilo mogoče
določiti natančni čas. V zadnjih letih pa se je
pokazalo, da te časovne določitve zvezdarn, ki
jih pošiljajo z brezžičnimi valovi po svetu,
ne soglašajo vedno s fizikalnimi časovnimi raču-
ni. Ti računi so temeljili na navedbah tak-
zvanе kremenčeve ure, ki sta jo izdelala pre-
imenovana učenjaka in ki jo imajo v svoji
Nemčiji doslej samo v šestih eksemplarih. V
teku leta sme ta čudež moderne precizizme
pmetnosti zaostajati kvečjemu za nekoliko tiso-
čink sekund. Glavni kazalec te najtočnejše
ure na svetu počiva na velikem podstavku, na
katerega ne vplivajo nobeni stresljaji tal.
Registracija časovnih signalov, ki so za astro-
nomske meritve in raziskave nad vse važni, se
vrši z avtomatičnim beležnim aparatom.

Razlika med navedbami časa in zvezdarni
navedbami po kremenčevih urah (te ure me-
seboj popolnoma soglašajo, kar je treba še pe-
sebej poudariti) so pripravile oba znanstven-
ka, da sta začela stvar raziskovati z uporabo
ogromnega znanstvenega materiala. Kmalu
se je izkazalo, da navaja zemlja sama "nepravi-
li" čas. Posebno izrazito skrčenje časa sta
lahko beležila v juniju predlanskega leta, ko
se je dnevna dolžina zmanjšala za 0.004 se-
kunde. Če bi hoteli to časovno skrajšavo me-
nati prostorno, bi morali vsak dan stopiti na
cel meter proti zapadu.

Učenjaka domnevata, da to povečanje ze-
meljskega vrtenja okrog lastne osi ni stalno,
temveč da se kaže samo začasno. Zdaj gre na
to, da se najdejo kakšne zakonitosti v tem na-
hanju. Glavni vzrok bodo morda premiki ma-
se na zemeljski površini. Geodetska znanost je
že odkrila, da poedine celine ne počivajo nepre-
makljivo na svojih temeljih, temveč da so v
stalnem, čeprav počasnem gibanju. Tako se na
pr. Amerika vsako leto oddaljuje za kakšnih
30 cm od Evrope. Južna Amerika se oddaljuje
vsako leto za 20 cm od Afrike, razdalja med
Madagaskarjem in Afriko pa se povečuje vsa-
ko leto za 9 m, razdalje med Greenlandom in
Škotsko celo za 18 m! Otoki in obrežja se po-
tapljajo v morje, drugi otoki in druga obrežja
se dvigajo. Tudi hipna zmanjšanja zemeljskega
krogle so lahko kriva časovnega krajšanja.

-21-

Dieta v hladni dobi

Vitamin A, ki ga je precej v raznih vrstah
zelenih in rdečkasto pigmentiranih zelenjav-
nih in kuhinjskih sterilizacijskimi postopki
uniči mnogo.

Narobe je z vitaminom D, ki ga pa v zelenjavi
ni dosti. Več ga je v gobah. Njegovo ne-
činkovito predstojno, provitamin, je mogoče
spremeniti v učinkovito z obsevanjem z ultra-
violetnimi žarki. Da se zato nadomestiti za to
gantolom, obsevanjem, dovajanjem kalcija in
fosforja.

Vitamin B je v vodi topljiv in izgine v vodi
s katero operemo zelenjavo.

Vitamin C je dobiti skoraj izključno z za-
njavi in sadju, krompirju, grahu i. t. d. Segre-
nje ga kmalu uniči, navadno kuhanje in daljša
ležanje zmanjša njegovo količino, kar si je tre-
ba zapomniti posebno zavoljo glavnega živila
krompirja.

Zimska zelenjava, ki vsebuje več celuloze, je
težje prebavljiva nego poletna. Po njej dobimo
lahko kakšne motnje in želodcu in črevesju. Ko-
povzroča večje izločanje solne kisline in se
lodu, ni priporočljivo, da bi je bolniki na je-
lodu in želcu preveč jedli. Isto velja za pre-
bilno uživanje maščob, klobas, gosjih pečenj
majonez. Nestopljeno maslo pa ne povzroča
motenj. Močna kava bolnikom na želcu ne do-
dobra, preveč maščobe škoduje lahko v pri-
stavi sladkorne bolezni in motnjah v krvnem
toku. Ti bolniki (med nje spadajo tudi arterio-
sklerotiki) naj tudi pozimi uživajo malo mesa
in maščob.

Glavni ruskega orkestra zabavajo goste v moskovski restavraciji.

Dolina meseca

ROMAN

Spisal JACK LONDON—Pisatelj Vladimir Levstik

Dvzval se je s pripravami za nevihto in vzdignil posteljo na nekaj starih deska, ki jih je privlekel iz zapuščenega, razpadajočega skednja na onem bregu potoka. Na deske je naložil suhega listja namestu slamnice. Nazadnje je jadrovino še okrepil z najdenimi kosci vrvi in zaobalne žice.

Ko so jele padati prve kaplje, je bila Saxon vsa navdušena. Billy ni kazal bogve kaj zanimanja. Rekel je, da ga prst prehudo boli. Ne njemu ne Saxonu ni šlo v glavo, kaj bi utegnili biti.

"Morda je pa črv," je negotovo dejala Saxon.

"Kaj je to?"

"Ne vem. Spominjam se, da ga je nekoč imela gospa Cadyjeva, a jaz sem bila takrat še premajhna. Tudi ona ga je dobila na mezinu. Menda je dala nanj kašnat obkladek. Spominjam se tudi, da ga je mazala z nekakšnim mazilom. Strašno jo je bolelo in nazadnje je celo izgubila nohet. Potem se je kmalu zacelilo in tudi nov nohet ji je zrasel. Kaj meni, ali naj ti napravim vroč kruhov obkladek?"

Billy je odklonil, češ, jutri bo itak bolje. Saxon je skrbela, in ko je zadremala, je vedela, da on bedi in od bolečin ne more zaspati. Ko jo je čez nekaj minut predramil silovit suneček vetra in pljusk dežja po jadrovini, je čula Billyja, kako je tiho stokal. Vzdignila se je na komolec, mu jela s prosto roko božati čelo in oči, kakor sta bila navajena, in ga tako pomirila, da je zaspal.

Spet je spala. In spet se je zbudila, to pot ne zaradi viharja, ampak zaradi Billyja. Videti ga ni mogla, a njena tipajoča roka ga je našla v čudni legi. Zlezel je bil izpod odeje; klečal je, s čelom naslonjenim na deske, in ramena so mu drgetala od pritajene muke.

"Znoreti mi je, tako kljuje," je dejal, ko ga je odgovorila. "To je hujše kakor sto zobobolov. A vendar ni vse to nič — da nama le platna ne bi podrla! Pomisli, kaj so morali prestati naši ljudje," je zakrtil med dvema stokoma. "Vidiš, moj oče je bil nekoč v gorah in njegovega spremljevalca je grizli obdelal — do kosti mu je strgal meso. In ker sta bila brez hrane, sta morala potovati dalje. Če ga je oče trikrat posadil na konja, je dvakrat gotovo omedlel. Privezati ga je moral. In to je trajalo pet tednov, a rešila sta se. In potem Jack Quigley. Vso desnico mu je odtrgalo, ko se je puka razletela, in mladi lovski paček, ki ga je imel s seboj, je požrl tri prste. In čisto sam je bil v močviri in —" A Saxon ni utegnila delj poslušati prigod Jacka Quigleya. Strahovit suneček vetra je utrgal več vrvi, podri ogrožje in ju za trenutek pokopal pod jadrovino. V naslednjem trenutku je odneslo jadrovino, ogrožje in vrvi v temo in ploha se je kakor val ulila na Saxonu in Billyja.

"Samo nekaj nama ostane," ji je zakričal na uho. "Poberiva vse, kar imama, in spraviva se v tisti stari skedenj."

V temi in naliivu sta to napravila; a sta morala dvakrat po kamnih prebresti plitki potok in se zmočiti do kolen. Stari skedenj je puškal kakor rešet in le komaj sta našla suh prostorček, da sta lahko razgnila svojo posteljino, ki je bila vse drugo, le suha ne. Billyjeva muka je trgala Saxonu srce. Uro je trajalo, preden ga je spet uspavala, in le s tem, da ga je neprestano božala po čelu, mu je ubranila, da se ni zbudil. Čeprav zmružujoča in revna, je bila z veseljem pripravljena prebediti noč, samo da se on ne bi zavedel najhujše bolečine.

Ko je moralo biti po njeni sodbi že polnoči,

ju je spet nekaj zmotilo. Skozi odprta vrata je nalk majhnemu žarometu blisnila električna luč in njen pramen je begal po skednju, dokler se ni ustavil na njej in na Billyju.

"Aha, zdaj vaju imam!" se je osorno oglasilo tam, odkoder je izvirala žarek. "Spravita se venkaj!"

Billy je sedel pokoncu, žarek ga je slepil. Glas izza luči se je približal in ponovil svojo zahtevo, naj se spravita ven.

"Kaj pa je?" je vprašal Billy.

"Jaz sem," je bil odgovor, "in dosti bolj zbujen kakor vidva, verjemita mi."

Glas je bil zdaj tik zraven, komaj vatel od njiju, a videla nista ničesar, zaradi nestalne luči, ki je zdaj pa zdaj za trenutek ugasnila, kadar se je palec njenega lastnika naveličal tiščanja na gumb.

"Nu, zganita se," je glas nadaljeval. "Povijta svoje odeje in z menoj. Čakam vaju."

"Kdo vraga ste?" je vprašal Billy.

"Redar sem. Pojdita."

"Kaj pa hočete?"

"Nič drugega kakor vaju dva!"

"Zakaj?"

"Zaradi potepuštva. Podvizajta se že. Ne mislita, da bom vso noč stal in čakal."

"Hoj, kar sebe lovite," mu je svetoval Billy.

"Jaz nisem potepuh, delavec sem."

"Ste ali pa niste," je rekel redar "o vsem tem se lahko zjutraj pomenite s sodnikom Neusbaumerjem."

"Kaj, ti smrđljivi, umazani cucek si domišljaš, da me boš prijel?" je začel Billy.

"Sam nase obrni luč, da vidim tvojo nemarno spako. Prijel bi me rad, a? Prijel? Mika me, da bi vstal isti te zdobil v kašo, ti —"

"Nikar, nikar, Billy," je prosila Saxon. "Ne razsajaj. Samo zapri bi te."

"Da, da," je pritrdil redar, "poslušaj svojo žensko."

"Moja žena je, glej, da boš govoril o njej kakor se spodobi," je grozeče rekel Billy. "Zdaj pa izgini, če hočeš samemu sebi dobro."

"Nisi prvi te sorte, ki ga vidim," mu je zabrusil redar. "In svojega malega priprošnjika imam tudi seboj. Le poglej ga."

"Svetlobni žarek se je premaknil in zagledala sta roko s samokresom, ki je pošastno živo osvetljena strela iz teme. Ta roka je bila videti stvar zase, nekaj, kar je živele svoje posebno življenje in ni bilo spojeno s kakim določenim telesom; pokazala se je in spet izgnila kakor duh, ko je palec izpustil gumb. En trenutek sta strmela v roko in samokres, drugi trenutek v neprodno temo in naslednji trenutek spet v roko in samokres.

"Upam, da zdaj pojdeti," je z zlobno škodoželjnostjo rekel redar.

"Hodi upat drugam," je pričel Billy.

A v tistem trenutku je luč ugasnila. Slišala sta, kako se je stražnik naglo zganil in kako je električna svetilka zamolklo padla na tla. Obadva, Billy in redar, sta jo skočila pobirati, a našel jo je Billy in jo nameril na onega. Zagledala sta sivobradega moža, oblečenega v oljno platno, od katerega je curljala voda. Star človek je bil in Saxon se je nehote spomnila sivec, ki jih je nekdaj videvala pri veteran-skih slavnostih na dan tridesetega maja.

"Daj mi svetilko," je zarohnel.

"Tedad ti poženeš svinčenko v glavo, na mojo dušo!"

In res je pomeril s samokresom na Billyja, čigar palec ni niti za trenutek izpustil gumba, tako da sta videla svetilkačje se konice svinčenke v bobniču.

(Dolje prehodimo.)

M. Zolčenko:

Dogodek v vlaku

Gotovo je to brez vsakega dvoma — otroci so naša najbolj nujna potreba. Država bi brez otrok kratkotalno ne mogla obstojati. Vse nade stavimo nanje in zidamo le nanje. In to tem bolj, ker se odrasli svojih malomeščanskih navad ne morejo tako hitro odvaditi. Toda otroci bodo mogoče dorasli in našo nekulturo izravnali.

Iz teh vzrokov torej bi morali otroke na rokah nositi, jim sleherni prašek odpihati ter njihov nasek snaziti. Toda za to imamo, žal, le malo prilike.

Spominjam se prav originalnega dogodka, ki sem ga doživel v vlaku tam nekje v bližini Novosijaka, tako rekoč pred svojimi očmi. Potniki v onem vagonu so se peljali skoro vsi v Novosijak. Med njimi se je nahajala neka ženska, mlada žena z otrokom. Otrok je imela v naročju. Vsekaror se je peljala v njim v Novosijak. Najbrž je delal tamkaj njen mož v kakem podjetju in ona se je peljala k njemu.

Žena se pelje torej k svojemu možu. Vse kar mora biti in se spodobi: v naročju drži otroka,

na klopi ima culo in košaro. In z vsem tem se pelje lepo v Novosijak. Njeno dete v naročju je bil zelo glasen otrok. Vreščil in tulil, kakor bi ga bil kdo za to najel. Očividno je bil bolan. Kakor se je pozneje izkazalo, je imel bolan želodeček. Bodisi da je otrok zavžil kako neprekuhanu jed, ali je kaj takega pil, nu, zdaj pa so prišle posledice. Tako se je zdaj dri na vso moč. Z eno besedo — bil je kaj prijazen otroček! In ni mogel razumeti, kaj in kako in zakaj ga boli želodeček. Koliko utegne biti star? Mogoče tri leta, morda le dve. Nikoli nimam prilike, da bi opazoval otroke v zasebnem življenju, za to morem le težko preoditi, koliko bi mogla biti stara taka stvar. Le to lahko trdim z gotovostjo: to je otrok revolucije, kakaj okoli vrata je imel rdečo ovijajo.

Tako je torej potoval otrok s svojo materjo v Novosijak. In je spetoma kakor nalašč zbolel. Zafatni svoje bolezn je neprestano evillil, jokal in tako obračal nase splošno pozornost. In seveda ni pustil svoje matere pri miru niti za trenutek, da bi vsaj malo lahko zadremala. Že dva dni ga nosi v naročju. In ne more zaspati. Niti potirka čaja ne more napraviti. In tako se je obr-

nila žena pred Lichno na svoje sopotnike z nastopnimi besedami:

"Prosim Vas, oprostite mi, da Vas nadlegujem, toda popazite mi malo na mojega malega. Le za hip skočim na postajo, da si vzamem nekoliko juhe. Jezik se mi že lepi na nebo. Zares ne vem," pravi, "kakšno bom prav za prav dospela do tja. Peljem se," reče, "v Novosijak k svojemu možu."

Sopotniki seveda skušajo prealjšati odkod prihaja prošnja. Obračajo se proč, kakor bi hoteli reči: "Kaj pa še hoče? Otrok že vso pot vpije, kriči in tuli, zdaj pa še kaj takega! Končno, mar ne mislite, nam ga hoče še podtakniti. Kdo ve, kakšna mati utegne to biti! So matere, ki so brez nadaljnega vsega sposobne!"

Cetudi se to ni zgodilo in je ostala ljubeča mati pri svojem otroku, potniki vendar niso vedeli, kako se bo stvar razvila in so se vedli glede njene prošnje odklanajoče, — kratkotalno so jo zavrnili. V vagonu pa se je vozil tudi nekakšen državljan. Takoj se je mogoče opaziti, da je bil meščan. Imel je čepico in značilni mednarodni gumijski plašč. In seveda tudi sandale. In ta se je obrnil ogorčen do ostalih:

"Zares", je dejal, "meni postane kar slabo, če Vas moram gledati. Kakšni ljudje ste to, — človek mora strmeti! Napram taki stvari ne moremo ostati ravnodušni, državljani! Pred vašimi očmi mati mogoče niti ne sme jesti, otrok jo popolnoma zavzema in tu se vsakdo izogiba svoji socialni dolžnosti. To meji zares že na odklonitev socializma!" Nekateri potniki so pripomnili k tem besedam:

"Nu, pa sam pazi na otroka! Zdal bo imel že vsak vagabund napredne govore v spalnem vagonu!"

In je odgovoril:

"Cetudi sem samski človek in zelo zaspan, in to tukaj tudi v najskrajnejšem primeru ni moja stvar in ni niti najmanj nisem na jasnem, kako je treba ravnati z otroki, vendar nisem glede otroškega vprašanja tako brezsrčen."

In s temi besedami je vzel otroka v naročje, ga zibal in se začel z njim igrati. Seveda se mu je mlada žena ginjena zahvaljevala in izstopila v Lichno. Na postaji je šla k bifeju in se dolgo ni vrnila. Vlak je stal deset minut. Deset minut je minilo, prvič je pozvonilo. Nato drugič in tretjič, postajenačelnik je že dal znamenje za odhod vlaka in zamahnil z rdečo čepico. Mlade matere pa še vedno ni bilo nazaj: Vlak se je začel premikati, zdiral je veselo po tračnicah, — toda o mladi ženi ne duha ne sluhati! V vlaku je prišlo do raznih prizorov. Nekateri potniki so se neprikrito posmehovali, ostali so hoteli potegniti zasolino zavoro in ustaviti vlak. Mladi mož v sandalah pa sedi smrtno blede in ne misli nič več na spanja. Ziblje otroka na kolenih in posluša razne nasvete.

Tako mu nekdo svetuje, da naj pošlje na lastne stroške brzojavko, ostali pa mu prigovarjajo: "Potujte z otrokom v Novosijak in oddajte ga tam GPH! Če otroka tamkaj ne bodo prevzeli, ga v krajnem primeru adoptirajte!"

Otrok pa medtem joče, vpije kakor poprej in nikakor noče ležati na klopi, temveč hoče, da ga pestuje.

Tako mineta obupni dve uri, dokler vlak končno ne obstane na večji postaji. Mož v sandalah zgrabi otroka za noge in hoče na peronu obvestiti GPU. V tem hipu pa plane mlada mati v vagon. In takoj pojasni:

"Prosim," pravi, "oprostite mi. Izpila sem le malo tople juhe in sem postala nato tako zaspana ter šla v drug vagon, da bi malo zadremala. Že dva dni nisem spala. Če bi prišla takoj nazaj, bi prav gotovo ne mogla spati."

In vzame svojega otroka v naročje in ga ziblje ter vedno znova poljublja.

Mož v sandalah pa pravi:

"Vi ste se sicer vedli nekoliko nepravilno, državljanka! Nu, ker ste pa bili tako potrebni spanja, razumem Vaš primer. Otroci so naša bodočnost, — nimam nič proti temu, da moram paziti nanje."

In tedaj se je razlegel v vagonu glasen smeh. Bilo je obetavno znamenje za nadaljnji razvoj in vse se je končalo v splošnem zadovoljstvu.

Najnovejša škotska

Neki Anglež, Irec in Škot so se po potopu ladje rešili na samoten, pust otok. Tri dni so bili že brez jedi in pijače, a še od nikoder ni bilo videti pomoči.

Ko so že vsi trije obupavali, je pobožni Irec pokleknil in začel moliti. Iz obzirnosti je Anglež snel čepico, da ne bi žalil tovariševega verskega čuta.

Tisti trenutek se je Škot zagugal z glavno v morje; prestrašil se je bil, da bo Anglež začel pobirati prispevke.

Ni izbere

"Če bi imela na izbero, da se poročim z milijonarjem, ki ga ne bi ljubila, ali pa s siromakom, ki bi ga rada imela; za koga bi se odločila?"

"Takšna izbira je nemogoča!"

"Zakaj?"

"Ker milijonarja, ki ga ne bi ljubila, sploh ni!"

Njena kritika

Mož: "Nu, kako je bilo včeraj v gledališču?"

Žena: "E, stvar se ni bila prealaba, za premiero pa vendarle ni!"

Vinko Bitenc:

Gospodična v paradi

Tilka je potrkala in vatopila. "Servus, Malči! Si že pripravljena? Se zdaj ne? Veš kaj! Stane in Herman že čakata doliza!"

"Pat! Ne tako glasno!" se je Malči okrenila pred zrcalom in položila prst na usta. Stopila je k durim in prisluhnila.

"Mami je odleglo. Zaspala je. Prav do zdaj sem ji pomagala mrzle obkladke na glavo. Skrbim me, Tilka, ne vem, ali bi šla, ali ne?"

Malči, osemnajstletna blondinka, brezposelna tipkarica, je s svojimi sinjimi očmi vprašujoče pogledala prijateljico. Stala je sredi sobe in si popravljala trak modre kombineze, ki ji je bil zdrknil čez ramo.

"Kaj pa misliš!" je malone vzrojila Tilka, dvajsetletna, s črnimi zreliimi očmi, elegantno opravičena, z na stran potisnjemim velikim klobukom, izpod katerega so se kodrali črno pobarvani lasje. "Staneta vendar ne boš imela za norca! In Herman, moj kavalir, bi te tako rad spoznal. Brez skrbi, Malči, mama se ne bo zbudila. Kar brž si nataknij parado obloko."

Pritajeno se je zahihitala, skočila k stolu, kjer je ležala črna svileni obleka z belimi našivki in jo vzela v roke.

"Tale se ti najbolj poda. Malči. Krasna je Stane bo čaran. No, brž, kaj se še obotavljaš?" Malči se je pričela oblačiti. Z živahnimi kretnjami ji je prijateljica Tilka uravnala gube, pričesko, posadila ji klobuk na glavo in ji nazadnje namazala ustnice z rdečilom.

"Tako!! Zdal pa še malo pudra, pa si gotova. Za božjo voljo, obrni se, urno!"

Slednjič je bila tozleta končana. Sveža, vsa mlada, dišeča je stala Malči pred zrcalom kakor bi bila stopila pravkar iz izločbenega okna.

Se enkrat je stopila k vratom matrine sobe, naslonila uho ob duri.

"Pojdiva," je zašepetala.

Ob durih je zavrtela gumb električne luči in tiso zaklenila vrata za seboj.

Zabavišče je vabilo, vabilo... Za vse je bilo poskrbljeno tam: za oči, za ušesa in za želodec. Za oči še prav posebno.

Na odru sta plesala mlada zamorec in zamorka po divjih tak-tih godbe. Naslednika same Josefne Bakerjeve menda. A stoli pred odrom so prazni samevali. Le v sprednjih vrstah je sedelo nekaj dam in gospodov. Med njimi Malči in Tilka s svojima kavalirjema.

Gospod Stane je stiskal Malči za roko.

"Lepa si, Malči," je šepetal, "nocoj si posebno lepa. Ta obleka ti izvanredno dobro pristaja."

"Misliš?" se je zasmejala Malči.

Tudi Tilka in njen kavalir sta se smejala. Gospod Herman ji je zdaj pa zdaj nekaj zašepetal na uho. Ker ni bil čisto krven ljubljancan, dasi rojen na Prulah, (mati mu je bila doma iz dežele oberštajerske) je gospod Herman večkrat začutil potrebo, malo-pomemskutariti.

"Die Malči is a fiescher Kerl," je dejal in se od strani ozri na svojo sosedo.

Tilka, še mlado, toda presneto navihano dekle, je odvrnila: "Ti je všeč? Pin ajferzhtik, da veš!" Ustnice so se ji napele v šobico.

Zamoraki par je odplesal. Nastopil je Kitajec, pisano oblečen, z obrazom kakor kip Bude. Na mizo je pritrdil obroček, čigar notranja stran je bila preprežena z ostrimi noži in se pogljal skozenjak kakor postvr.

"Ah!" je vzkliknila Malči.

Stane se je smejal.

"Vidiš," je dejal, "to je kitajska politika." Po predstavi sta odšli obe dvojici v restavracijo večerjat. Po večerji so veselo razpoloženi zavili v dancin. Tam se je ob čašah kipečega vina pričela povsem intimna zabava.

Malči, nevajena pijače, je bila kmalu vsa omamljena. Sama ni vedela, kdaj in kako sta bila izginila Tilka in Stane.

"Gospodična Malči, spremim vas domov," se je Herman z zapletajočim jezikom nagnil k njej.

Bojno letalo novega tipa, ki je bilo zgrajeno v Angliji, v poskusnem poletu.

Šla sta proti mestu. Pred neko hišo sta obstala.

"Tukaj stanujem," je dejal gospod Herman in iskal po žepih ključ od vežnih vrat. "Če hočete, gospodična Malči, stopite za trenutek z menoj, pila bova črno kavo."

Odprli je vrata in rahlo potisnil Malči čez prag.

Danilo se je.

Malči je sedela pred zrcalom v svoji sobi, oblečena kakor je bila prišla. Ni se ganila, nepremično je strmela v svojo podobo v zrcalu.

Ali je to še ona, še tista, kakor je bila sinoči?

Ne, ni več. Drug, povsem izpremenjen obraz jo gleda iz zrcala. Še obleka ni več taka kakor je bila. Povaljana, polna madežev se ji zdi.

Ko se je Malči ob treh zjutraj vrnila, so bila vrata matrine sobe odprta. Stopila je k postelji. Mati ni spala. Malči je čutila, kako jo skozi poltemo reže matrin pogled.

"Kje si bila?" je vprašala mati s poltrudnim, očitajočim glasom.

Malči je hotela odgovoriti, pa ni mogla. Dušilo jo je v grlu. Ljubša bi ji bilo, da bi jo mati trdo prišla in jo ozmehala. Tako pa jo je materino mirno vprašanje zbudilo v dno duše. Pogledala je okrog sebe. Pramen luči iz sosedne sobe je padel na stol ob postelji, kjer je ležal prevrtnjen kozarec. Voda je mrhljala s stola na tla.

— Revica je hotela piti, pa je s tresočo roko prevrnila kozarec, je spreletelo Malči. Komaj se je premagovala, da ni bruhnila v jok. Obrnila se je, stopila v svojo sobo in se zrušila na stol pred zrcalom. Nekaj časa je bilo vse tiho. Potem se je oglasila mati.

"Malči," je pritajeno zaklicala; "kava je v štedilniku, mogoče bo še topla..."

Malči je ostro sunilo pri srcu. "Mati," je zajecljala, "nisem več vaša hči... nocoj... nocoj sem padla, ah, tako globoko padla..."

Vse telo se ji je stresalo od

vzhičenja. Nenadno je skočila s stola, zgrabila z obema rokama obleko na sebi in jo pretrgala od vrha do tal. Sedela se je na posteljo in krčevito ihtela.

Črna svileni paradna obleka je v cunjah visela od njee.

Ugodna voda

Duhovnik je obiskal nove klanjence in se je ustavil v neki celici.

"Kaj je pa zagrešil tale klanjenec?" je vprašal paznika.

"Voda ga je pogubila."

"Voda? Menda ste hoteli nek alkohol?"

"O, ne: voda! Bil je namre mlekarar."

Škotska

Kadar Škot komu čestita na novo leto, voščil hkratu tudi na za Veliko noč, rojstni dan in na Božič, da si prihrani znamke.

Ljubzen in zakon

Mati je zalotila svojo hčerko pri čitanju romana.

"Ze spet bereš pohujšljiv ljubezenski roman!"

"Kaj še! To še zdaleč ni ljubezenski roman — saj pripoveduje o nekem zakonskem paru."

"MOJ MALI DECEK JE TAKO SUH - ZJOKALA SEM SE, KADAR SEM GA POGLEDALA"

"Nagovarjati sem ga morala, da bi jedel, in nič, kar je pojedel, ni pomenilo, da bi pridobil na teži. Vseeno bom hvaljevala tisti materi, ki mi je povedala o Trinerjevem grenkem vinu."

Trinerjevo grenko vino je staro, nesljivo družinsko zdravilo, ki odpravlja zaprtje, pline, nespečnost, slabost, nečistost kože in trave, znižuje prebavni nerednost, odpravlja navdha s življenjem oslabilosti telesa, ga lahko v vsaki lekarni.

TRINERJEV ELIKSIR GRENKEGA VINA

Joseph Triner Company, Chicago

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, visticnice, častne knjige, koledarje, letake itd. v slovenščem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOJSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smernice, enotno delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4804

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na haljo tudi vse potrebne pojavnosti